

dr. sc. Marijana Hameršak, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb

The novel as a document, migration as a story and Kristian Novak's *Gypsy, But the Fairest of Them All*

Strategies of Documentary Fiction and Contemporary Literature – Dokumentarische

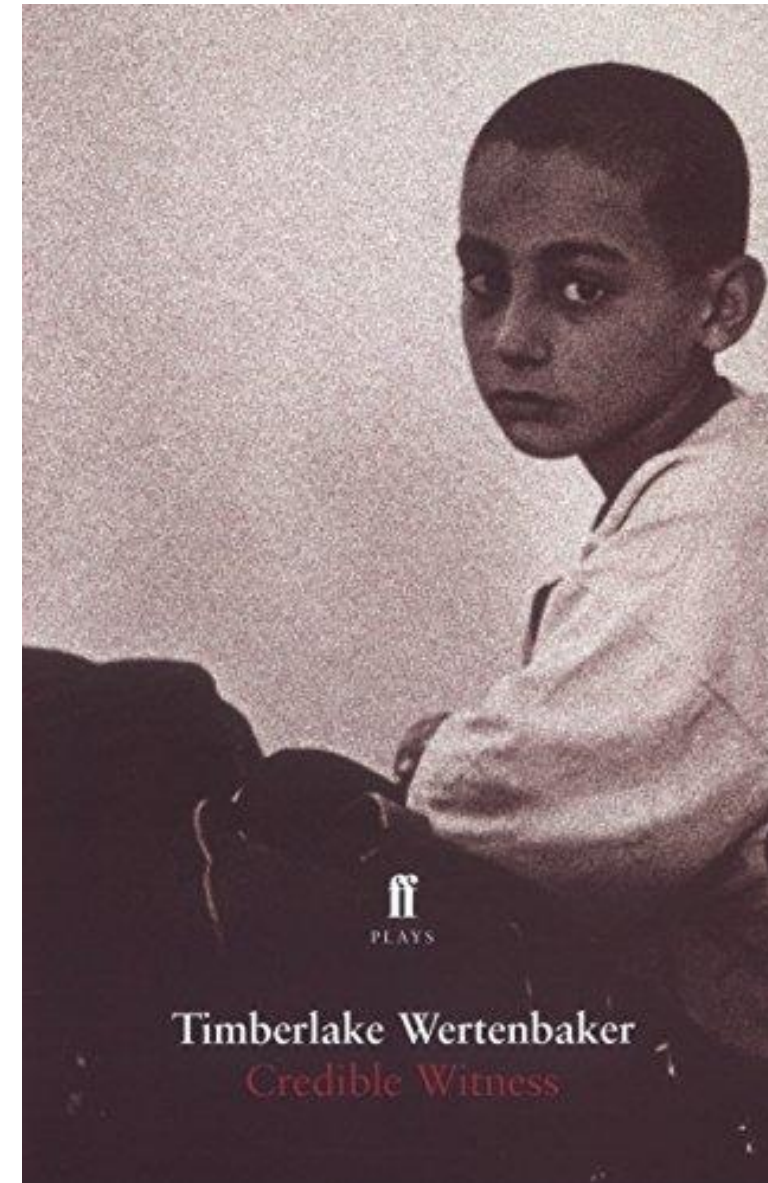
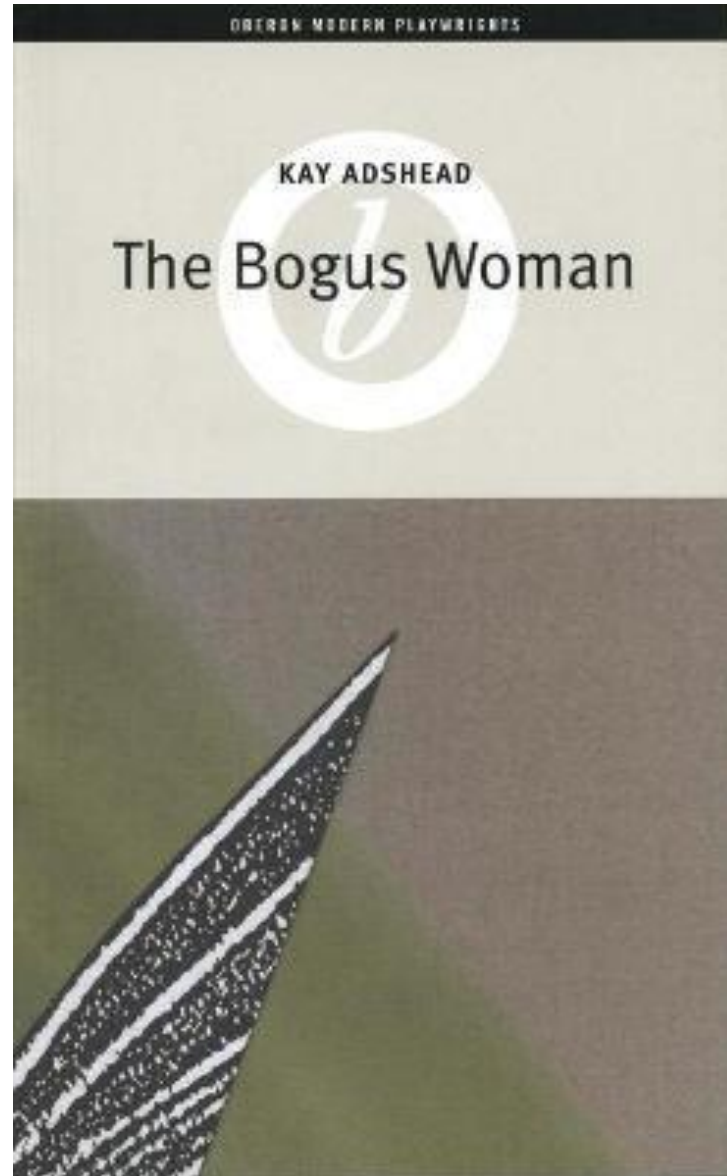
Strategien und Gegenwartsliteratur

:: Crikvenica, Croatia, May 20-22, 2022 ::

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb & Institute for Hungarian
Literature and Cultural Studies, Eötvös Loránd University, Budapest

ERIM

Francesca Melandri
PRAVA KRV

"Ova je knjiga više od romana.
To je san, put duše."
La Repubblica

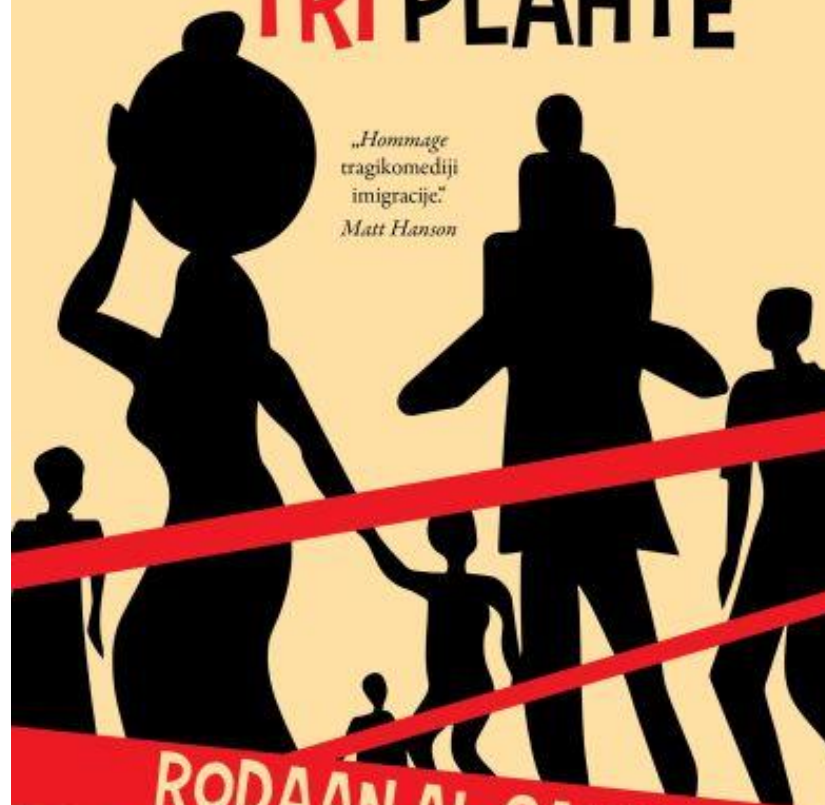

FRAKTURA

HENA.COM

**DVIJE DEKE,
TRI PLAhte**

*"Hommage
tragikomediji
imigracije"*
Matt Hanson

RODAAN AL GALIDI

„In an epoch marked by perpetual war and rising inequalities across the globe, and the intensification of Europe's decades long 'refugee crisis', the ideas and affect found in writing by and about the refugees have become a source of intellectual and aesthetic resistance to both xenophobic nationalism and neoliberal globalization“ (Bakara 2020: 291).

**KRISTIAN
NOVAK**

**CIGANIN,
ALI NAJLJEPŠI**

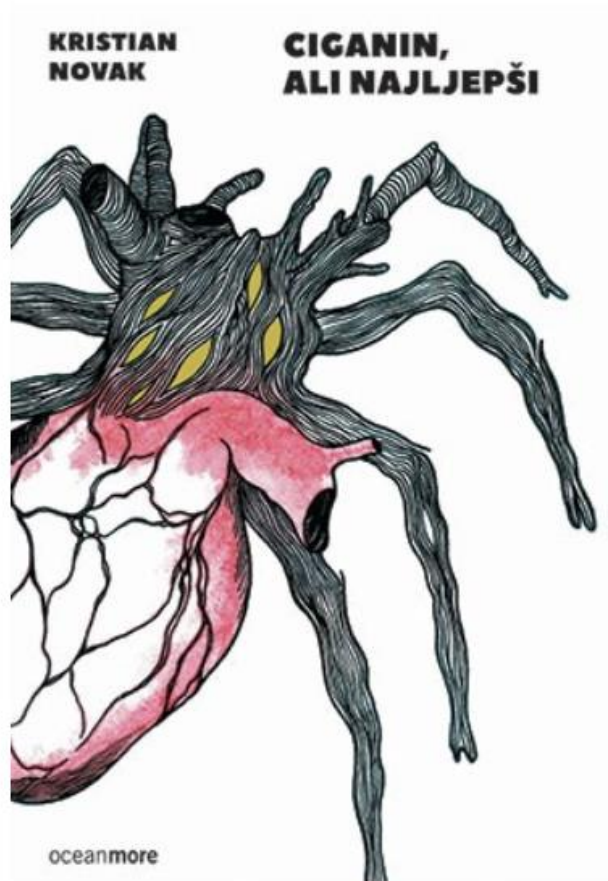
oceanmore

GYPSY, BUT THE FAIREST OF THEM ALL

KRISTIAN NOVAK

OceanMore, 2016, 400 pages

Sample English and French translation available

The pinnacle moments in Novak's fiction, the moments when the reader takes a deep breath and thinks "that's it, it cannot get any stronger than this" happen in a

Translation rights sold: Hungary (Metropolis Media), Norway (Cappelen Damm), Slovenia (Beletrina), Serbia (Književna radionica Rašić), Bulgaria (Paradox)

Option publisher: Amazon Crossing (WEL)

Film/TV rights sold to Antitalent

T-portal Best Novel Award

Ksaver Šandor Gjalski Award

Fran Galović Award

Gypsy, But the Fairest of Them All by Kristian Novak is strictly speaking a crime novel, with a central enigma of brutal murders of several Johns Doe – because victims without faces are hard to identify – and an overarching investigation. But don't be too quick to label it, because this is a thriller as much as *Crime and Punishment*.

Gypsy is narrated by four narrators, in truncated transcripts: Milena, the middle-aged returnee to her birthplace; Nuzat, a Kurd from Mosul on his way to Calais; Sandokan nicknamed Sandy – a gypsy from North Croatia, and Plančić – the PR manager for the Zagreb Police Station.

The novel has a wide scope, entangling several lives between the rivers Drava and Mura in the northernmost part of Croatia, and the subject matter it raises is bound to receive more and more attention over the years. It charts two biographies from cradle to grave, it encompasses and reconstructs at least three cultural circles, it creates explosive psychoportraits of the four storytellers and mass psychology of a crowd that threatens to end things violently.

This is a book where you'll find al-Anfal, Daesh (ISIS) and the refugee wave, forbidden love between a Croatian woman and a gypsy man, a Croatian Homeland War veteran securing peace in his village, a policeman having schizoid episodes in the dusk of his career, an orgy with Moldavians in a

VIJESTI

FOKUS

ZANIMLJIVOSTI

ČASOPIS

FOTO

VIDEO

AUDIO

Fokus ROMI.HR / ROMI.HR > Fokus ROMI.HR > STVAR POVJERENJA ILI KOLIKO JE VELIK ZAČARANI KRUG

O NOVOM ROMANU KRISTIJANA NOVAKA "CIGANIN, ALI NAJLJEPŠI"

10. 10. 2016.

Foto/Robert Gojević

Autor: Kristijan Novak*

STVAR POVJERENJA ILI KOLIKO JE VELIK ZAČARANI KRUG

Profesor na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci Kristijan Novak nakon svoga nagrađivanog romana Črna mati zemla pripremio je za tisak i svoj drugi roman Ciganin, ali najljepši, koji će biti predstavljen na ovogodišnjem Interliberu.

Osim što reflektira niz izazova i problema s kojima su Romi u hrvatskom društvu svakodnevno suočavaju, roman se posebno

ČASOPIS

GODINA 1 • BROJ 1 • PROSINAC 2016.

ROMI.H

Kraj Dekade

Veljko Kajtazi: Naslov “Ciganin, ali najljepši” doprinosi stereotipiziranju Roma i smatram ga uvredljivim

Phralipen | 10. siječnja 2018.

👁 242 💬 0

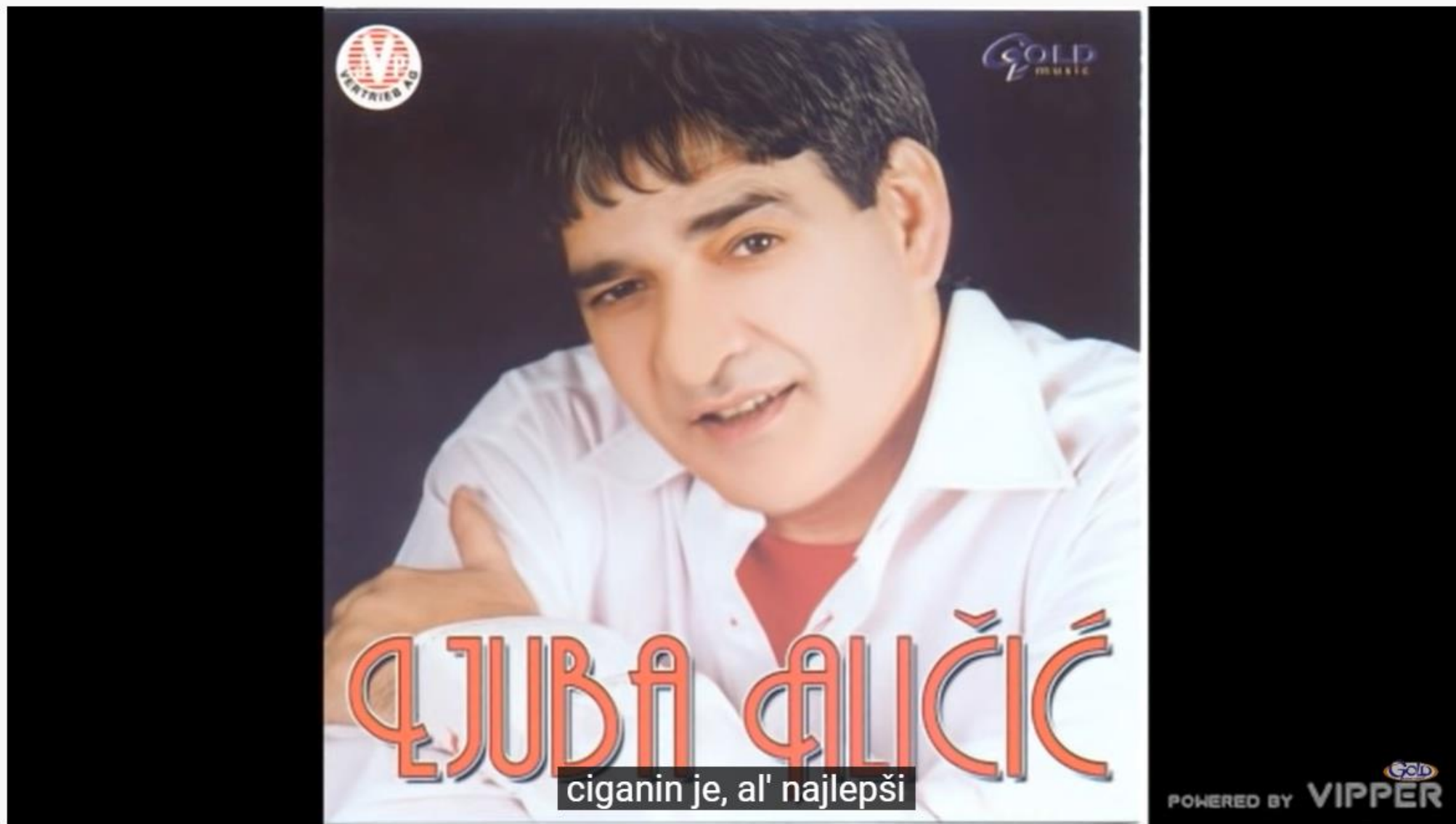

Podijeli na Facebooku

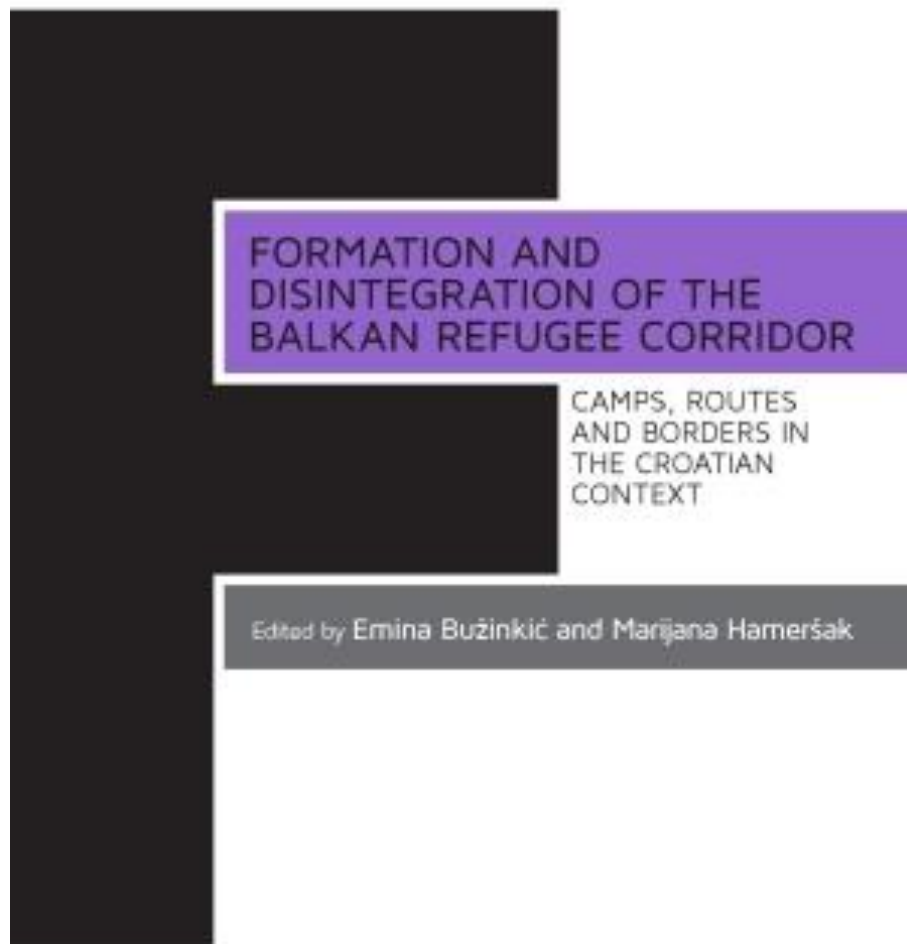
Podijeli na Twitteru

[#ljuba](#) [#ljubaaličić](#) [#ciganinsamal](#)

Ljuba Aličić - Ciganin sam al' najlepši - (Audio 2003)

For us, as well as countless others, this trap has been basically invisible in our daily lives until recently. Before the *long summer of migration* in 2015 (cf. e.g. Kasparek and Speer 2015), it was not apparent in its true meaning even in those rare instances where we witnessed its activation, for instance, when a few years ago one of us was on a train headed for Ljubljana (Slovenia) and one dark skinned young man was escorted out of the car by the border police “for additional checks”. Instead of some sort of direct or at least postponed reaction, this event in its de-contextualised form elicited only a vague feeling that the incident was in fact an encounter with something that could be recognised as a European apartheid (cf. Balibar 2004: 121–122). Therefore our review of the events that took place in the fall and winter of 2015/2016 starts with a brief overview of the first level in the manifestation of this apartheid and of some of the basic directions in building European borders. Afterwards, we examine a special form of the border established during this period, i.e. a corridor whose rules and directions constantly changed, funneling the movement of several hundred thousand refugees through state territories, finally evolving into, with regards to the Croatian section, a place of immobilisation, a place from which, it seemed, there was no way out, which we discuss in the final part of the article.

– I’m kind of tired of it all. I get sick to my stomach when I think about Schengen. They have sensors smart enough to know when someone’s heart is beating in the trunk of a car. Then you have thermal vision cameras, and satellites, and Frontex. Meh. I don’t feel up to any of it. And you younger generation, you’ll manage somehow.

Kristian Novak (2016) *Ciganin, ali najljepši*. Zagreb: OceanMore

When Hungary closed its border with Serbia to refugees on 15 September 2015, our immediate surroundings were the stage for events that could be characterised as border drama, somewhat familiar to us from the scenes of refugees crossing the Aegean Sea and from the border crossings in Macedonia, Serbia and Hungary, which were shown to us by the media during that summer. The mass transcontinental movement which was being rerouted that September from Serbia to Croatia, and then further

Međimurska policija ove godine »u ilegali« uhvatila 2100 stranaca

13. 12. 00

DRU

ČAKOVEC, 12. prosinca – Dosad je u pokušaju protuzakonnog prelaska državne granice u Međimurju uhvaćeno 2.100 stranih državljana, uglavnom iz afričkih i azijskih zemalja, te nekoliko balkanskih. To je trostruko više nego u istom vremenu prošle godine, što stvara velike teškoće u provođenju upravnog i prekršajnog postupka. Te je brojke u utorak, u PU međimurskoj Branko Sušec, donaćelnik Odsjeka za analitičke poslove.

Samo prošlog tjedna policija je na području Međimurja zatekla 312 stranih državljana u ilegalnom prelasku. U graničnom pojasu u tjedan dana uhvaćeno je 19 skupina stranaca, u kojima je bila 181 osoba. Uglavnom su to bili državljani Irana, Turske, SR Jugoslavije i Iraka. Protiv svih njih proveden je upravni i prekršajni pos-

tupak, a većina ih je i vraćena u BiH, odakle su i došli. U unutrašnjosti pak Međimurske županije policajci su uhvatili sedam skupina stranih državljana.

U policiji su izdvojili slučaj koji se dogodio u selu Strahonincu kod Čakovca, gdje je policijska ophodnja uočila osobne automobile ČK 618-BS i VŽ 504-DM, za koje se od ranije zna da se koriste za ilegalno prebacivanje stranaca. Ophodnja je svjetlosnim i zvučnim signalima pokušavala zaustaviti oba automobila, ali je vozač u autu čakovečke registracije usporavao brzinu, a cik-cak vožnjom onemogućio policijskom automobilu da prestigne varaždinsko vozilo, koje je uspjelo pobjeći. Kada je auto čakovečkih registracija konačno zaustavljen, utvrdilo se da je njime upravljao P. K. (26). Protiv njega će biti podne-

sena kaznena prijava zbog počinjenog kaznenog djela sprječavanja službene osobe u poslu.

Policija je novinare obavijestila i o događaju koji se zbio još prošlog petka kada je ophodnja na makadamskoj cesti blizu međimurskog sela Huršanca zaustavila teretno vozilo marke »volvo T 10«, registracije ČK 100-AD. Kamionom je upravljao vlasnik B. T. (27) iz Čakovca. Pregledom prostora za teret pronađena su 54 strana državljana, od toga 40 Iranaca i 14 Iračana. Protiv njih proveden je upravni prekršajni postupak, dok će B. T. odgovarati samo zbog prekršaja Zakona o cestovnom prometu, te prekršaja Zakona o boravku i kretanju stranaca.

DRAGO OVČAR

VEŠNIE

Iz Bangladeša i Filipina preko Međimurja na Zapad

ČAKOVEC, 26. ožujka – Djelatnici Policijske uprave međimurske u četvrtak navečer u naselju Mali Mihaljevec, na desetak kilometara od hrvatsko-slovenske državne granice, uhvatili su 26 stranih državljana koji su ilegalno ušli u Hrvatsku.

Strani državljani pronađeni su u dvorištu i oko obiteljske kuće, vlasnika F. Srnca (51), koja se nalazi u neposrednoj blizini poznatog ugostiteljskog objekta »Rio« u Malom Mihaljevcu. Kako je utvrđeno, stranci su u Hrvatsku došli iz Mađarske, ali protuzakonito. U njihovim putovnicama bile su vize koje su im izdala mađarska veleposlanstva.

U skupini od 26 stranih državljana bila su tri Makedonca, 13 državljana Bangladeša i deset Filipina-

ca. Državljanima Makedonije u putovnice je unesena zaštitna mjera udaljenja s teritorija RH, o čemu su upozoreni nakon razgovora u PU međimurskoj. Protiv državljana Filipina i Bangladeša, nakon provedene kriminalističke obrade, obavljen je prekršajni potupak u prekršajnom sudu u Čakovcu.

Potom su prebačeni u prihvatni centar za strance »Ježevo« kod Zagreba, odakle će biti vraćeni u Mađarsku.

Utvrdjuju se okolnosti i činjenice kako se skupina od 26 stranaca, koja je imala nakanu ilegalno prijeći u Sloveniju, našla u Malom Mihaljevcu i kakvu F. Srnec ulogu ima u tome.

27-03-1999

VJESNIK

DRAGO OVČAR

I pješice ilegalno preko granice

U razmaku od svega 12 sati djelatnici Policijske uprave međimurske, u blizini hrvatsko-slovenske granice, uhvatili su dvije skupine stranih državljana.

U utorak navečer u 18.50 sati ophodnja Postaje granične policije kod mjesta Robadje, u općini Štrihova, nasuprot slovenskog mjesta Gomila, naišla je na skupinu od osam stranaca. U njoj su bili dva Rumunja, pet državljana SR Jugoslavije i jedan Slovenac. Svi su bili u motornom vozilu slovenske registracije, te ih je vjerojatno slovenski državljani trebao prebaciti ih iz Hrvatske u Sloveniju. U srijedu ujutro, u 6.25 sati, kod mjesta Čestijanec, u općini Sveti Martin na Muri, policija je naišla na skupinu od osam državljana SR Jugoslavije - tri albanske obitelji s Kosova, a uz šest odraslih u skupini je bilo i dvoje djece. Pokušali su ilegalno pješke prijeći granicu. (D.O.)

U Međimurju otkriveno 50 Turaka i Iranaca

ČAKOVEC - Djelatnici PU međimurske skoro svakodnevno uhvate veće skupine stranih državljana u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice.

Nakon slučaja iz noći s utoraka na srijedu, kada je kod Svetog Urbana uhvaćeno sedam Iračana, u noći sa srijede na četvrtak međimurska je policija privela 43 državljana Turske i sedam Iranaca koji su uhvaćeni na hrvatsko-slovenskoj granici pri pokušaju ilegalnog prijelaza. Ilegalci su

se kretali iz smjera Robadja prema Gomi-li, a do tog su ih mjesta doveli zasad nepoznati vođači. Jedan od njih je pri uhićenju fizički nasrnuo na policajca i pobjegao pa se za njim i eventualnim pomagačima intenzivno traga. Ilegalci su jučer u poslijepodnevnim satima upravno sankcionirani od PU međimurske i prekršajno od nadležnog suda. Zanimljivo je što su skupini ilegalaca od utoraka izrečene minimalne kazne (800 kuna), s obzirom da su priznali

navedeno djelo, a policiji izjavili kako su u Hrvatsku ušli u većoj skupini, vjerojatno ovoj uhvaćenoj naknadno.

U protekla dva tjedna na području Međimurja granicu je ilegalno pokušalo prijeći 200-tinjak stranaca. Prilikom nedavnog posjeta ministar Penić je s načelnici-
ma PU međimurske razgovarao upravo o ovoj problematici, koja je posljednjih mjeseci na ovim prostorima posebno izražena.

V. Haček

- 8. 10. 99

put. list

30 -06- 2000

VJESNIK

Međimurska policija na granici uhitila još 65 stranih ilegalaca

Policijska ophodnja zamijetila je kolonu u kojoj su bila tri osobna automobila i jedno teretno vozilo, kamion »Iveco«, a kada su ih pokušali zaustaviti jedan osobni automobil. BMW, pobjegao je preko zelene granice u Sloveniju, dok je drugi, »ford escort« registracije CK 520-BI, da bi onemogućio policajce u zaustavljanju kolone, udario u službeno policijsko vozilo. Zatim je i »ford« nastavio vožnju prema zelenoj granici između Hrvatske i Slovenije, na cestovnoj vezi između Preseke i Središća ob Dravi.

Foto Vjesnik/ Zlatko Vrzan

ČAKOVEC, 29. lipnja - U gotovo dramatičnim okolnostima djelatnici PU međimurske su u četvrtak nešto priepodneva na županijskoj cesti između Badljičana i Preseke, u neposrednoj blizini hrvatsko-slovenske državne granice, onemogućili ilegalni prelazak skupini od 65 stranih državljana.

Policijska ophodnja zamijetila je kolonu u kojoj su bila tri osobna automobila i jedno teretno vozilo, kamion »Iveco«, a kada su ih pokušali zaustaviti jedan osobni automobil. BMW, pobjegao je preko zelene granice u Sloveniju, dok je drugi, »ford escort« registracije CK 520-BI, da bi onemogućio policajce u zaustavljanju kolone, udario u službeno policijsko vozilo. Zatim je i »ford« nastavio vožnju prema zelenoj granici između Hrvatske i Slovenije, na cestovnoj vezi između Preseke i Središća ob Dravi.

Policijcima je ipak uspjelo zaustaviti »mercedes«, također čakovečke registraci-

je, CK 485-AN, u kojem su bila dva hrvatska državljana, J.B. (35) iz Belice i S.D. (24) iz Pribislavca. Zaustavljen je i kamion slovenskih nacionalnih oznaka LJ-J1-65 L. Na vratima kamiona je natpis Avtoprevoznništvo Mirko Petrovič - Ptuj, kojim je vlasnik, Mirko Petrovič (48) nastanjen u Ptuj, i upravljao.

Sva tri vozila su prepraćeni su zatim u prostorije PU međimurske, gdje je tijekom cijelog dana trajala identifikacija zatečenih stranih državljana. Kako nas je izvijestio Branko Sušec, donatačnik Odjela analitike u PU međimurskoj, u skupini je bilo 60 Iranaca i pet Afganistanaca, od toga 12 djece, a najmlađem djetetu su tek tri mjeseca. Ovo je dosad u Međimurskoj županiji najveća na jednom mjestu zatečena skupina stranih ilegalaca. Protiv svih će biti proveden upravni i prekršajni postupak.

DRAGO OVČAR

U skupini od 65 stranaca bilo je i dvanaestero djece

Suci u Međimurju zbog navale ilegalaca rade i nedjeljom

GLASNIK

24. 07. 00

DRU

ČAKOVEC, 23. srpnja – Ilegalne migracije iz zemalja Istoka prema državama Zapadne Europe na području Međimurske županije ne jenjavaju. Tako su i u subotu i nedjelju djelatnici Policijske uprave međimurske zatekli 26 stranih državljana koji su imali namjeru protuzakonito na tzv. zelenoj granici iz Hrvatske preći u Sloveniju. U tome su im trebali pomoći vodiči, koje je čakovečka policija također zatekla u nedozvoljenoj raboti.

Najviše su na graničnu među u Međimurju »navalili« iranski državljani. U selu Grkaveščaku, u srcu briježnog dijela Međimurja, u kući čiji vlasnik je B.D. (41) otkriveno je 17 državljana Bangladeša, koji kod sebe nisu imali osobne dokumente. Posebna je zanimljivost u tome što je B.D. zaustavljen

na državnoj cesti Čakovec – Mursko Središće u naselju Mačkovec, a u njegovom osobnom automobilu »renault 12« nalazilo se četvero Iranaca.

Na lokalnoj pak cesti između Mihojvana i Mačkovca policija je zaustavila osobni automobil marke »jugo«, registarskih oznaka ČK 579-PR, kojim je upravljao M.L. (30) iz Čakovca. U njegovom vozilu pronađeno je pet stranih državljana, koje je, kako se ispostavilo na prijevoz do Slovenije preuzeo u Zagrebu. U autu su bila tri Iračana i dvije Ruskinje, svi bez osobnih dokumenata.

Suci u Prekršajnom sudu u Čakovcu već su se gotovo naviknuli na rad subotom i nedjeljom, kada moraju procesuirati strane ilegalce. Svi strani državljani koji su u subotu i nedjelju uhva-

ćeni na području Međimurja, u Prekršajnom sudu u Čakovcu osuđeni su na novčane kazne, izrečena im je zaštitna mjera udaljenja iz Hrvatske, kao i zabrana ponovnog ulaska u našu zemlju na određeno vrijeme. Kako pak će proći vodiči B.D. i M.L. ovisit će o njihovoj spretnosti ili pak umješnosti njihovih odvjetnika. Kako nisu, naime, zatečeni u izravnom ilegalnom prebacivanju preko granične crte, to će najvjerojatnije odgovarati samo prekršajno prema odredbama Zakona o boravku i kretanju stranaca. Te pak prekršajne kazne daleko su manje od materijalne koristi koje bi vodiči imali da su strance uspješno prebacili u Sloveniju.

DRAGO OVČAR

U tjedan dana u Međimurju zatečeno 159 ilegalaca, pritisak i kod Dubrovnika

- 2. 10. 00

VJESNIK

Iako ih se pritvara i kažnjava, ilegalci se vraćaju i po nekoliko puta ne bi li stigli na zapad

Foto: Vjesnik/ Zlatko Vrzan

ČAKOVEC/DUBROVNIK, 1. listopada – U minulih tjedan dana djelatnici PU međimurske uhvatili su sedam skupina stranih državljana, u kojima je bilo ukupno 66 osoba, koje su ilegalno pokušale prijeći hrvatsko-slovensku granicu.

Tako je na samoj graničnoj crti kod Sv. Urbana zatečeno šest državljana Alžira, zatim kod obližnje Preseke 20 državljana Turske, potom kod Sv. Urbana i Trnovca 24 državljana Irana, te napokon kod Preseke četiri turska državljana i dva Make-donca.

Na samoj pak državnoj crti razgraničenja kod naselja Banfi, koje pripada Štrigovskoj općini, u ilegalnom prelasku državne granice zatečena je hrvatska državljanka T. H. (19) iz Pribislavca kod Čakovca, koja je upravljala osobnim automobilom »fiat uno« te osamnaestogodišnjakinja iz Goričana, koja je, iako još maloljetna, u osobnom automobilu »opel omega« prevozila šest državljana Pakistana.

Djelatnici PU međimurske u tjedan su dana u unutrašnjosti Međimurja zatekli sedam skupina stranaca, u kojima su bili

93 osobe, a koje su imale nakanu protuzakonito na zelenoj granici iz Hrvatske preći u Sloveniju.

Bila su tu 73 državljana Irana, osam Kine, tri Iraka, dva Pakistana, tri Libanona, dva Senegala i po jedan iz Gane i Sierraleone.

Protiv svih njih proveden je upravni i prekršajni postupak, koji uključuje protjerivanje s područja Republike Hrvatske i zabranu ponovnog ulaska u našu zemlju na određeno vrijeme.

Prema informacijama PD dubrovačko-neretvanske, dvoje Rumunja, osmero Iranaca i Kurda pokušalo je tijekom ponedjeljka i utorka ilegalno prijeći državnu granicu iz BiH u Hrvatsku. Toga su dana oko osam sati kod mjesta Dubravice, u općini Metković, zatečeni državljani Rumunjske Cristiana Visana (32) i Iuliana Floriana Alexeia (28), za koje je utvrđeno da su ilegalno prešli državnu granicu. Privedeni su u Prekršajni sud u Metkoviću, a zbog nemogućnosti plaćanja novčane kazne, zamijenjena im je u kaznu zatvora od po sedam dana.

Iste večeri u 23.35 sati otkriveno je osmero državljana Irana, bez identifikacijskih isprava. Iranac je u mjestu Kula Norinska »opel kadetom« 988-E-865 prevezio T. B. (35) iz Podrurnice, u općini Kula Norinska. Kriminalističkom obradom utvrđeno je da je T. B. ilegalno prevezao državljane Irana preko ranice, te je protiv T. B. podnijeta je kaznena prijava. Priveden je i u Istražni centar Županijskog suda u Dubrovniku, dok su Iranci privedeni u Prekršajni sud u Metkoviću.

Osmero Kurda, bez identifikacijskih isprava, zatečeno je u utorak oko 4.30 sati na autobusnom kolodvoru u Metkoviću. (D. O., K. C.)

U Međimurju zatečeno još 29 stranih ilegalaca

ČAKOVEC, 23. srpnja – Policijska uprava međimurska tek je u utorak izvijestila o događaju prije tjedan dana, kada je, usred bijela dana, uhvaćena velika skupina stranih državljana koji su očigledno bili na ilegalnom putu prema Sloveniji.

Toga dana u 11.30 sati policijska ophodnja je u međimurskom selu Lopatincu, na županijskoj cesti Čakovec - Štrigova, zaustavila kombinirano vozilo marke »volkswagen« LT 35, slovenskih nacionalnih oznaka. Kombi je vozio slovenski državljanin s prebivalištem u mjestu Krog, kod Murske Sobote.

On je prevozio 29 stranih državljana. Nakon zaustavljanja slovenski mladić napustio je vozilo i trčeći pokušao pobjeći. To mu nije uspjelo, jer su ga policajci sustigli, a potom i priveli

u PU međimursku u Čakovcu. Obavljenim obavijesnim razgovorima bilo je utvrđeno da se u kombiju nalazilo 25 državljana Turske i četiri državljana Iraka.

Kriminalističkom obradom nad 19-godišnjim Slovencem je utvrđeno da je on, prema prethodnom dogovoru s drugim slovenskim državljaninom, kod Zagreba primio 50 tisuća slovenskih tolara, mobitel i upute kako će strance iz Hrvatske prebaciti u Sloveniju preko »zelene granice«. Od počinitelja policija je oduzela vozilo s dokumentima, 50 tisuća tolara i dva mobilna telefona. Slovenski državljanin bio je uhićen, a nakon provedene kriminalističke obrade pušten na slobodu, nakon što je protiv njega podnesena kaznena prijava.

Nakon što je policija oba-

vijestila, makar s jednodnevnom zakašnjenjem o hvaćanju tako velike skupine ilegalnih migranata, čuli su se komentari da je u pokušaj prebacivanja preko granice tako velike skupine moguće uključen i Josip Lončarić (48), poznati hrvatsko-slovenski poduzetnik, protiv kojeg se u Ljubljani vodi kazneni postupak radi šverca migranata.

Lončarić je u zadnje vrijeme više puta viđen u Međimurju, odnosno selu Pleškovcu, gdje ima veliku pizzeriju »Venera«. Poznato je da je Lončarić bio u Čakovcu osuđen na sedam mjeseci zatvora zbog protuzakonitog prebacivanja preko državne granice 55 egipatskih državljana, ali je nastupila apsolutna zastara i on kaznu zatvora nije izdržao.

Drago Ovčar

Ljutit je, fokusiran je na tog čovjeka. Arapi previše pametuju, *theke, theke*. Ali svi su mu pametovali tih dana, kaže da ga je to boljelo, obraćali su mu se kao djetetu.

Odmah se proćulo po susjedstvu kako su došli po mene, ugorali me u auto poput psa. Stigao sam Dilari samo viknuti da s dječacima ode svom bratu.

Odveli me prema zapadu, blizu stare farme peradi. Samo podrum i stolica za mene. Od prvog sam udarca ostao bez zraka, od drugog sam pustio u hlače. Nisam razumio što me pitaju, bilo je nešto o tome kada je zadnji put u gradu bio čovjek koji se zove Saman, kada ponovo dolazi i očekujemo li nekakvu pošiljku uskoro. Nisam znao što odgovoriti.

Nakon toga sam iz dana u dan imao sve manje susjeda, a sve više savjetnika. Šaptali mi dobrohotno da bi bilo bolje da dignem sidro. Odjednom više nisam bio Maslavi, niti sam bio musliman, niti sam bio zidar koji je položio barem jednu ciglu u većini ulica istočnoga Mosula. Odjednom sam bio prije svega Kurd. To je značilo da sam u nevolji.

Govori brzo, ovaj dio ne stižem prevesti. Ukratko, dan poslije čuje da su ubili tog prijatelja koji je sazvao sastanak, pred kćerima, pa njegova brata, onako, ravno na ulici.

Ponavlja kako ga pola Mosula zna kao graditelja. Vjerojatno preveličava.

Kažem Hasanu kako ne znam tko me zapravo tukao. On uzdiše, proklinje Aafare, što su se naselili zadnjih godina po predgrađima. Kaže da se sprema nešto veliko. Da se ne raduje tome makar se to njega neće previše ticati, ali mene itekako hoće, jer sam to što jesam. Sadiki, ahi – tako je završavao rečenice Hasan; prijatelju, brate. Kada te Arapin nazove bratom, možeš biti siguran da si u problemu.

– To što su ti uzeli dokumente ne znači da oni ne žele da odeš. Razumiješ? Ti i... tvoji. Mosul nikada neće biti kao vaša mjesta na sjeveru. Nije to ništa protiv tebe, znam te od djetinjstva...

Podigao sam ruku, bijesan. Ni riječi više. Izvadio iz kutije novce, izbrojio točno 5 800 000 dinara i gurnuo pred njega.

Napomena: to je pet tisuća eura, otprilike. Provjerit ću još.

On prebroji, uzme polovicu. Drugu polovicu ponijet ću sa sobom, za prelasku granica. Vraćam ostatak u kutiju, a Hasan mi kaže da za još dva milijuna imam poseban tretman, sve do Francuske: prvi ću dobiti hranu, prvi biram ležaj. Samo kažem da me šalje Hasan al-Hamdani. Kažem mu da moram ostaviti starijem sinu za cipele. Dobro je dijete, nije zaslužio hodati s rupama.

Opet plače. Govori kako nije zaslužio ovo. Svi znaju kakav je radnik, gradio je kuće i u Kazahu i u Kulan Tapahu, nabraja još neka mjesta, vjerojatno blizu Mosula, možemo naknadno provjeriti sa snimke.

Spominje džehenem, ali kaže jednu drugu riječ za pakao, *hata-mah*. To znači... nešto, kao... Ono što se raspada. Što se rastvara u komadiće.

Jako je uzrujan, moram sjediti blizu, da glavom ne grune u zid.

Ponavlja još jednu riječ, *tafakek*. Raspalo se. Pitam ga što se to raspalo. Kaže, raspale se dvije slike u njegovoj glavi. Slika mjesta odakle je pošao. I slika mjesta kamo je krenuo. Čovjek nije izgubljen kada ima barem jednu, kaže.

Pitam ga želi li da zovem liječnika, želi li nešto za smirenje. Ali sabere se on, ljutit na tog Hasana.

Ovo što govorim nisu sjećanja, to su prazne riječi, od njih je otpalo sve živo i stvarno. Prokleta je ova daljina, što mi je učinila da tako zaboravim (Novak 2016: 26).

Oni lažu da lakše dobiju azil. Predstavljaju se kao doktori, arhitekti, fizičari (Novak 2016: 22).

Uvjerava me da se zove Nuzat Barzani. Što se mene tiče, ne dajem ruku ni da je Kurd. Možda misli da Zapadnjaci imaju više sentimenta za Kurde (Novak 2016: 34).

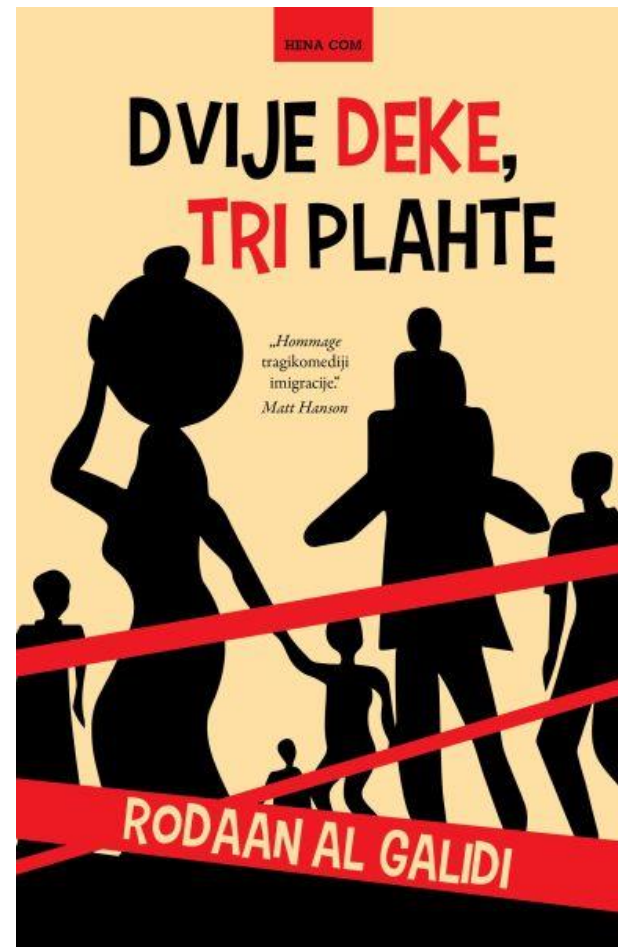
[M]i ne možemo znati ima li ovdje istine. Valjda zna da ne može sam sebi svjedočiti o karakteru (Novak 2016: 47).

Vi ćete procijeniti izmišlja li. Mene nemojte više pitati (Novak 2016: 61).

.....

Najbolje je da se riješiš putnih isprava. Ako ne znaju odakle si, nemaju te kome isporučiti. Ako te uhvate, daj im lažno ime (Novak 2016: 34).

Išli smo preko mjesta Kilkis. Kod granice s Makedonijom vidio sam čovjeka koji je izbacio sjedala iz auta, obukao se u presvlaku i glumio da je on sjedalo (Novak 2016: 137).

Thank you!

This work has been in part supported by Croatian Science Foundation under the project *The European Irregularized Migration Regime at the Periphery of the EU: from Ethnography to Keywords* (IP-2019-04-6642) and University of Zagreb institutional project *Dokument u suvremenoj književnosti u komparativnoj perspektivi* (11-931-10534)

